

Priebeh funkcie (príklady 1)

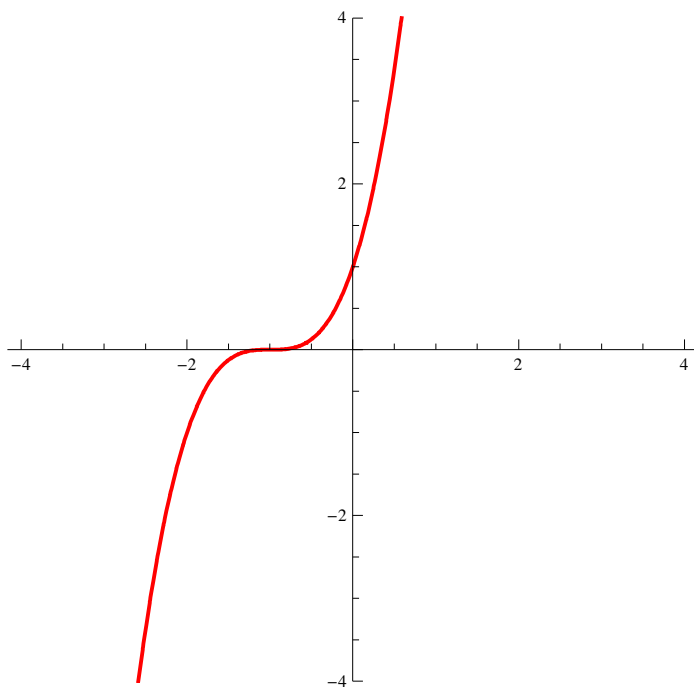
[E.Masár, ver. 03.12.2011]

Pri vyšetrowaní priebehu funkcie zisťujeme definičný obor, obor hodnôt, párnosť funkcie, lokálne maximá a minimá, konkávnosť a konvexnosť, inflexné body, asymptoty, prípadne funkčné hodnoty v niektorých význačných bodoch. Po takomto vyšetrení by sme mali byť schopní načrtnúť graf funkcie.

Základné informácie získame určením definičného oboru, oboru hodnôt a určením asymptot (ak existujú) z funkčného predpisu. Pokračujeme výpočtom prvej a druhej derivácie a určením ich znamienok a nulových bodov. Tak zistíme, kde funkcia rastie a kde klesá, ako rastie alebo klesá (konkávne alebo konvexne?), kde má lok. extrém a inflexné body.

Farby: funkcia: **červená**, 1.derivácia: **modrá**, 2.derivácia: **zelená**.

$$f(x) = (1 + x)^3$$

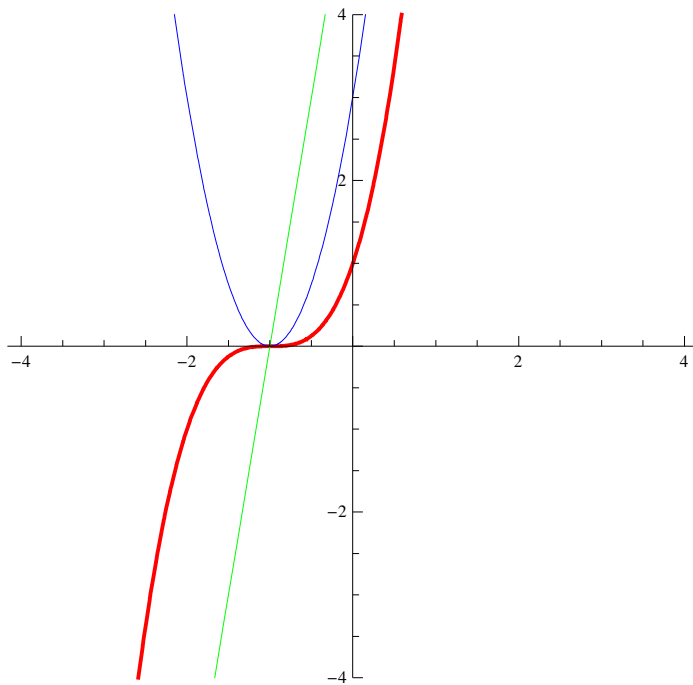
Funkcia rastie (neklesá), nemá lokálne maximá ani minimá, ani žiadne asymptoty. Má jeden inflexný bod v $x = -1$.

Priebeh funkcie (príklady 1)

$$f(x) = (1 + x)^3$$

$$f'(x) = 3(1 + x)^2$$

$$f''(x) = 6(1 + x)$$

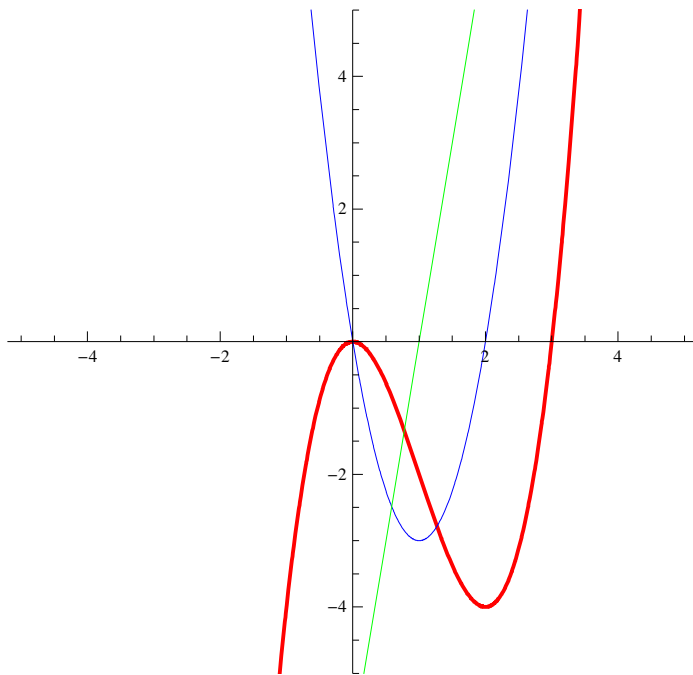

Pretože funkcia nikde neklesá, prvá derivácia nemá záporné hodnoty. V bode $x = -1$ sa mení znamienko druhej derivácie (tretia derivácia je tam nenulová), a preto tam má funkcia inflexný bod.

$$f(x) = -3x^2 + x^3$$

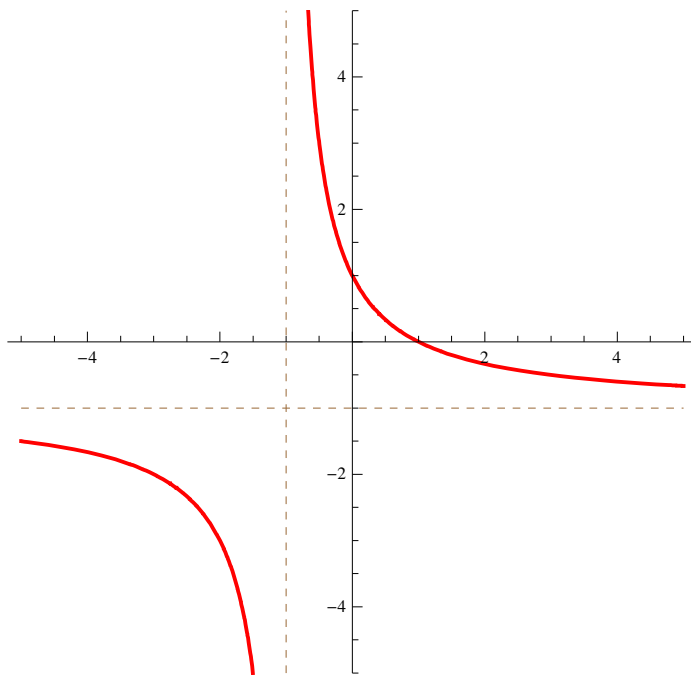
$$f'(x) = 3(-2 + x)x$$

$$f''(x) = 6(-1 + x)$$

Všimnite si súvislosť znamienka prvej derivácie s rastom a klesaním funkcie. V nulových bodoch prvej derivácie má funkcia lokálne extrém, ak zároveň v týchto bodoch $f'' \neq 0$ (ináč povedané, v okolí lokálneho extrému sa mení znamienko prvej derivácie). V bode $x = 0$ je $f'' < 0$, a preto je tento extrém lokálnym maximom. V bode $x = 2$ je $f'' > 0$, a preto je tento extrém lokálnym minimom. Všimnite si, že druhá derivácia nie je záporná alebo kladná iba v extrémnom bode, ale aj v jeho okolí. Ak je druhá derivácia kladná, znamená to, že prvá derivácia rastie. Ak je druhá derivácia záporná, znamená to, že prvá derivácia klesá. V bode $x = 1$ je $f'' = 0$, lebo hodnota f'' sa mení so zápornej na kladnú (čomu zodpovedá nenulová tretia derivácia). V tomto bode sa funkcia mení z konkávnej na konvexnú, je to teda inflexný bod.

$$f(x) = \frac{1-x}{1+x}$$

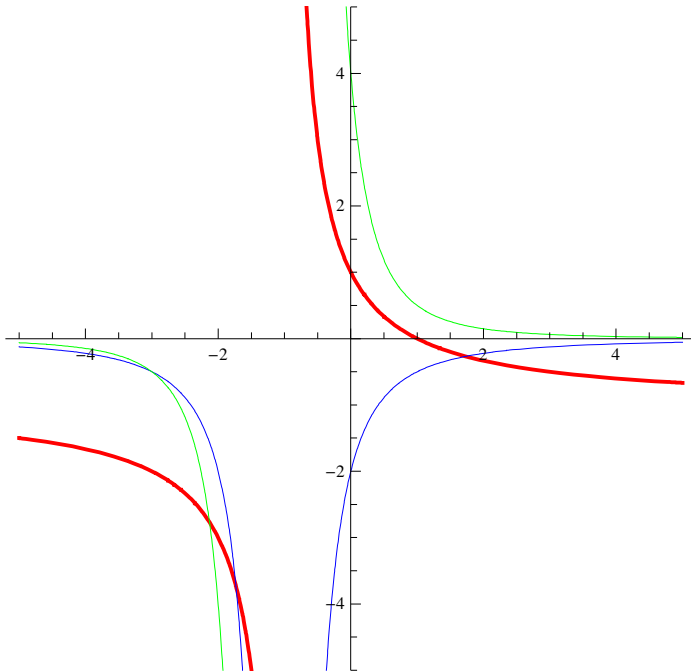

Určte definičný obor a obor hodnôt. Odvodte rovnicu asymptoty $y = -1$. Zdôvodnite prítomnosť vertikálnej asymptoty $x = -1$.

$$f(x) = \frac{1-x}{1+x}$$

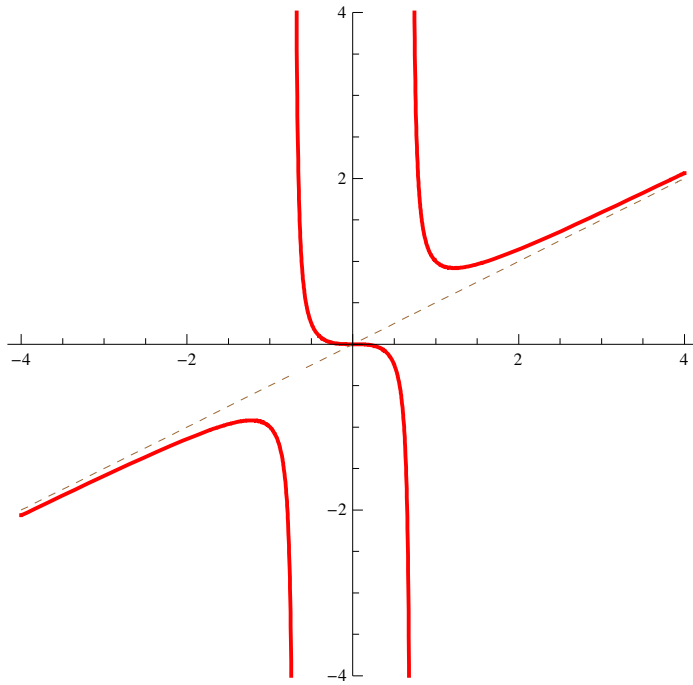
$$f'(x) = -\frac{2}{(1+x)^2}$$

$$f''(x) = \frac{4}{(1+x)^3}$$

Funkcia $f(x)$ nemá žiadne extrémny, lebo prvá derivácia nie je nikde nulová. Funkcia je pre $x < -1$ konkávna ($f'' < 0$) a je konvexná pre $x > -1$ ($f'' > 0$). Funkcia nemá žiadny inflexný bod.

$$f(x) = \frac{x^3}{-1 + 2x^2}$$

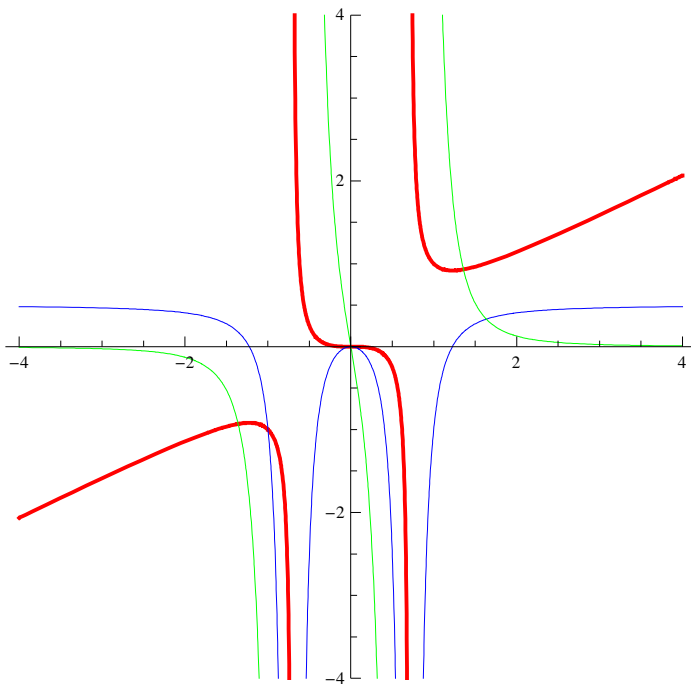

Definičný obor funkcie $f(x)$ sa skladá z troch podintervalov. Určte ich. Odvoďte asymptotu $y = x/2$. Kde má funkcia vertikálne asymptoty?

$$f(x) = \frac{x^3}{-1 + 2x^2}$$

$$f'(x) = \frac{x^2(-3 + 2x^2)}{(1 - 2x^2)^2}$$

$$f''(x) = \frac{6x + 4x^3}{(-1 + 2x^2)^3}$$

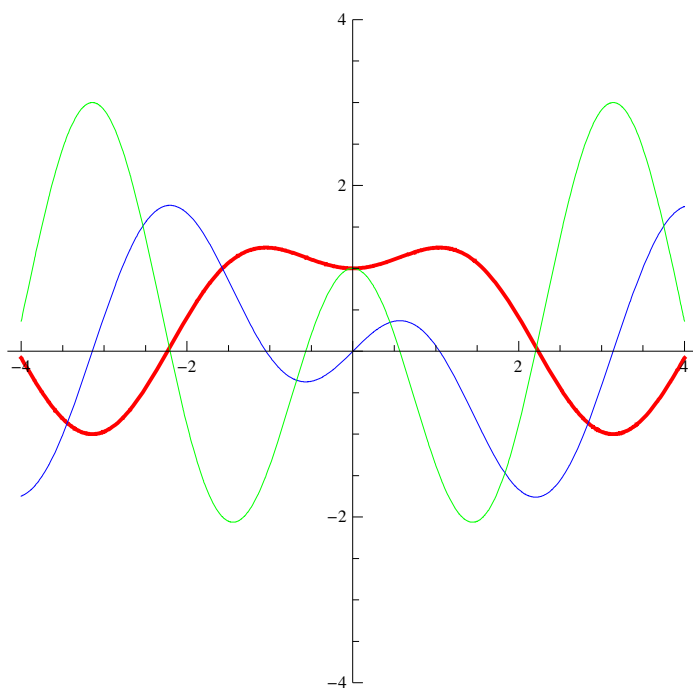

Určte extrémny funkcie $f(x)$, konkávnosť, konvexnosť, inflexný bod.

$$f(x) = \cos[x] + \sin[x]^2$$

$$f'(x) = (-1 + 2 \cos[x]) \sin[x]$$

$$f''(x) = -\cos[x] + 2 \cos[2x]$$

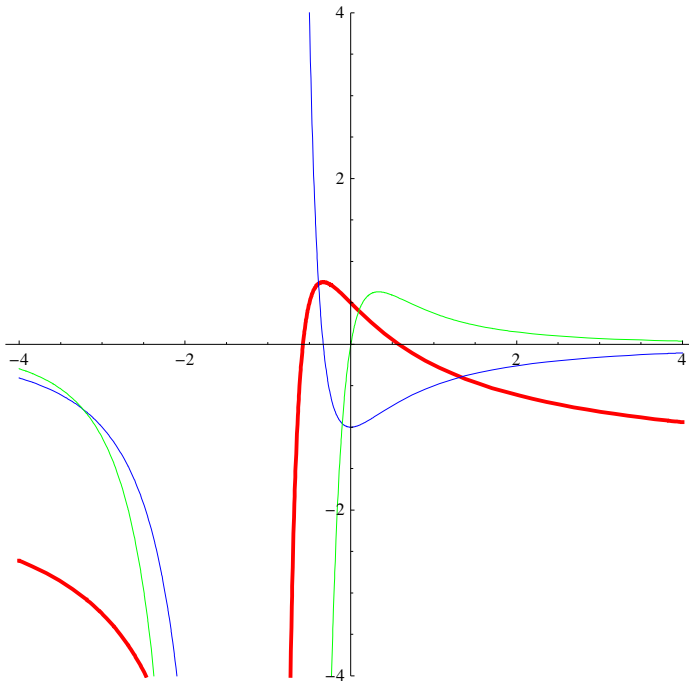
Z funkčného predpisu pre $f(x)$ a jej derivácie urobte kompletne vyšetrenie priebehu funkcie (definičný obor, obor hodnôt, párnosť funkcie, lokálne maximá a minimá, konkávnosť a konvexnosť, inflexné body, asymptoty, funkčné hodnoty v niektorých význačných bodoch) a porovnajte s vykresleným grafom.

$$f(x) = \frac{1 - 3x^2}{2(1+x)^2}$$

$$f'(x) = \frac{-1 - 3x}{(1+x)^3}$$

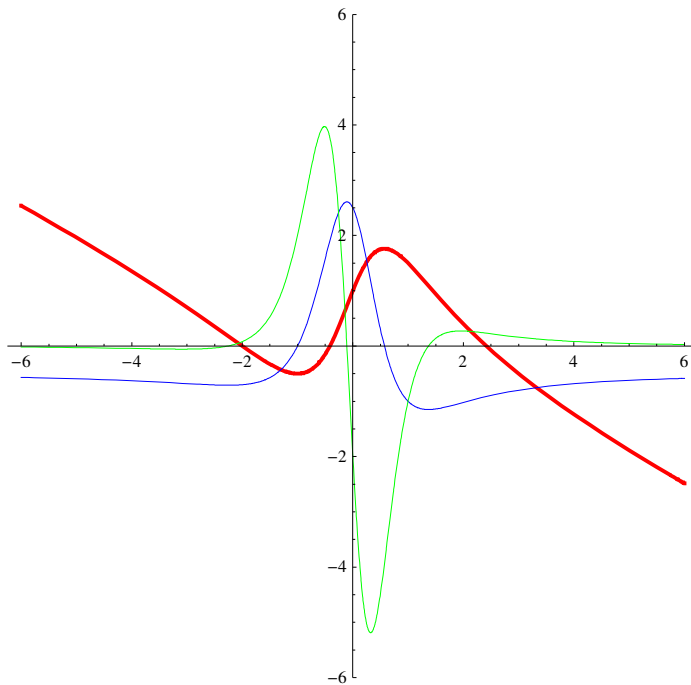
$$f''(x) = \frac{6x}{(1+x)^4}$$

Z funkčného predpisu pre $f(x)$ a jej derivácie urobte kompletne vyšetrenie priebehu funkcie (definičný obor, obor hodnôt, párnosť funkcie, lokálne maximá a minimá, konkávnosť a konvexnosť, inflexné body, asymptoty, funkčné hodnoty v niektorých význačných bodoch) a porovnajte s vykresleným grafom.

$$f(x) = -\frac{x}{2} + \frac{1+3x}{1+x^2}$$

$$g(x) = \frac{1+3x}{1+x^2}$$

Ktorá z funkcií $f(x)$, $g(x)$ je vykreslená (aj so svojou prvou a druhou deriváciou) na grafe?

[Návod: počet koreňov, asymptoty]

Z funkčného predpisu určte definičný obor a asymptoty. Z grafu funkcie a jej derivácií určte približnú polohu extrémov, konkávnosť, konvexnosť, inflexné body.